

Spec. Kolec. Bryjars T. XII
1878

(15)

Ślimaki i małże z okolic Strzyżowa zebrane w r. 1876

przez

Józefa Bąkowskiego,

nauczyciela c. k. seminaryjum męzkiego w Rzeszowie.

Opł.
do
Sep
3640
Zw.
13. III. 14

W czasie mego pobytu w Strzyżowie, gdzie pełniłem obowiązki nauczyciela domowego przez dwa lata, poświęcałem czas wolny od obowiązków zapoznawaniu się z okoliczną fauną i florą. Wynikiem tych usiłowań jest właśnie zbiór dość liczny ślimaków, w którym mieszczą się obok gatunków u nas rzadkich także niektóre dla fauny Galicyi nowe, dotąd nieogłoszone, jak n. p. *Daudebardia rufa* Fér., *D. brevipes* Fér., *Patula solaria* Menk., *Balea perversa*, *Fruticicola transylvanica* Biel. i t. d. Zbieraniem ślimaków zajmowałem się prawie bez przerwy cały rok, nie opuszczając żadnej odwilży w porze zimowej. Gatunki zbierane w zimie żywe, wykazałem w umieszczonym poniżej spisie wraz z miejscowościami.

Najczęściej robiłem wycieczki nad potokiem z Łętowni ku Wisłokowi płynącym i na jego to dopływach tudzież w pobliskim lesie znajdowałem najwięcej gatunków, z których kilka jedynie na tej miejscowości żyje, jak: *Pupa dohiohum*, *Acanthinula aculeata*, *Patula solaria*, *Pupa pusilla* i *Acme polita*.

Na lesistych zboczach wzgórz, szczególnie na północ wystawionych i zacienionych a wilgotnych, miewałem zbiór zawsze obfity; przeciwnie po stronie południowej prócz najzwyklejszych gatunków, jak: *Pupa muscorum*, *Tachea austriaca*, *Cochlicopa lubrica*, *Clausilia plicata* i *Hyalina nitens* nie znajdowałem nic osobliwszego.

W ogólności też uważałem, że po ciepłym wiosennym lub letnim deszczu najwięcej pokazywało się ślimaków z ukrycia, i najłatwiej je wówczas zbierać można było, a to nawet takie gatunki, które w czasie pogody i posuchy bardzo są rzadkie, jak: *Napaeus montanus*, *Clausilia tumida* i *Cl. latestriata*.

Wodne ślimaki wydobywałem czerpakiem blaszanym o denku gęsto lecz drobno dziurkowanym. Tym sposobem nawet najmniejsze skorupki po ostrożném splókaniu pozostawały na sitku.

Wykaz poniższy zawiera 88 gatunków i kilka odmian, oznaczonych podług podręcznika: *Deutsche Excursions-Mollusken-Fauna von* S. CLESSIN. Dla większej pewności w oznaczeniu posłałem jednak samemu autorowi cały mój zbiór do przejrzenia, co też chętnie uczynił, a tak podany tu spis można uważać za rzetelny i wolny od usterek.

W układzie systematycznym trzymałem się ściśle wspomnianego podręcznika, a nowe dla fauny galicyjskiej gatunki oznaczyłem gwiazdką.

Arionidae.

Arion Ferussac.

Arion empiricorum Fér. Pospolity w zaroślach i lasach pod kłodami i kamieniami.

A. hortensis Fer. Liczny po ogrodach w miejscach podmokłych w lasach i między wiérzbami nad potokami i Wisłokiem.

Limax Müller.

Limax Schwabii Fld. Pojawia się tylko podczas dęszczu. Nie-kiedy napotykałem go także w lasach pod kamieniami, ale to tylko po stanowiskach wilgotnych.

L. cinereo niger Wolf. W całej okolicy Strzyżowa pospolity po lasach i zaroślach leśnych.

L. agrestis L. Pospolity i zazwyczaj w towarzystwie z *Arion hortensis*.

L. arborum Bouch. Z kryjówek swych wychodzi tylko w czasie dęszczu, łażąc w lesie po pniach i drzewach. W innej porze nigdy go nie widziałem.

Daudebardia Hartmann.

* *Daudebardia rufa* Fer. W zimie w czasie odwilży zbierałem go w lasach Strzyżowskich pod mchem i opadłymi liśmi, podobnie na wiosnę i w lecie.

D. brevipes H. Zazwyczaj razem z *D. rufa* po zboczach wzgórz lesistych, lecz rzadszy od poprzedzającego.

Vitrina Draparnaud.

Vitrina pellucida Müll. Skorupki ze zwierzętami zbierałem w późnej jesieni, w zimie i w czas na wiosnę w ogrodzie na Przedmieściu.

Hyalina Férussac.

Hyalina glabra Stud. Miejscami w szczelinach pokładów piaskowca karpackiego.

H. nitens Mich. W lasach pod mchem i opadłymi liśmi, także na zboczach wzgórz w Gbiskach. Nad potokiem w Łętowni znalazłem odmianę ze skorupką bezbarwną i prawie przezroczystą.

H. pura Ald. W lasach, lecz nielicznie nad potokami z odmianą *H. viridula* Mke.

H. crystallina Müll. W nielicznych okazach nad potokami w Łętowni pod mchem.

Hyalina diaphana Stud. Pospolity w całej okolicy Strzyżowa, w lasach, zaroślach i po zboczach gór okolicznych.

H. fulva Müll. W lasach pod kamieniami, lecz rzadko.

Zonitoides Lehman.

Zonitoides nitida Müll. Wszędzie koło Strzyżowa pospolity.

Helix L.

(Patula Held.)

Patula rotundata Müll. W nielicznych tylko okazach i to same zwietrzałe skorupki z wiosny na odmiatach Wisłoka i Tropki.

* *P. solaris* Mke. Dość licznie podczas deszczu w Łętowni nad potokiem. Znany mi tylko z tej miejscowości.

P. pygmaea Drp. Kilka okazów znalazłem na zboczu góry w Gbiskach nad Wisłokiem.

(Acanthinula Beck.)

* *Acanthinula aculeata* Müll. Kilka skorupki zebrałem w Łętowni.

(Vallonia Risso.)

Vallonia pulchella Müll. Pospolity po łąkach, ogrodach i lasach pod kamieniami i kawałkami drzewa gnijącego. Późne skorupki zachodzą się z wiosny nader licznie na odmiatach Wisłoka i wpadających doń potoków.

V. costata Müll. Zazwyczaj razem z poprzedzającym, lecz o wiele rzadszy.

(Triodopsis Rafinesque.)

Triodopsis personata Lmck. W lasach nad potokami pod gnijącymi liśćmi. Znajdowałem go także czasem w zimie.

(Petasia Beck.)

Petasia bidens Chemnitz. Na łąkach rędziny między łożami, w ogrodach i nad potokami. W lesie prawie nigdy nie żyje. W zimie napotykałem go często.

P. bidens var. *major* Rossm. Wielkością i zewnętrzną strukturą skorupy różni się znacznie od poprzedzającego. Podług moich spostrzeżeń rzadko kiedy i to tylko przypadkowo żyje większa i mniejsza odmiana razem. Nad potokami i w lasach pod mchem i liśćmi przez cały rok.

(Fruticicola Held.)

Fruticicola Bielzii Schmidt. Jedną próżną skorupkę znalazłem na dalszej wycieczce nad Sanem w Bachórze.

Fr. sericea Drp. Pod kamieniami koło cegielni w Przedmieściu i prawie wszędzie w zaroślach nad Wisłokiem i potokami. W zimie nie rzadki.

* *Fr. granulata* Ald. W całej okolicy pospolity. Z wiosny na odmiałach potoków napotkać go można w wielkiej ilości naniesionego wodą.

* *Fr. transylvanica* Bielz. Po zaroślach nad potokami i w ogrodzie warzywnym na Przedmieściu. Najliczniej jawi się w późnej jesieni.

Fr. Prétruskiana Par. Obok cegielni z rzadka nad potokiem na Przedmieściu. Miejscami także w zaroślach nad Wisłokiem.

Fr. strigella Drp. Jedną próżną skorupkę znalazłem na Przedmieściu na odmiale wodą naniesionym i między kawałkami drzewa nad Wisłokiem.

Fr. fruticum L. Pospolity wszędzie po wzgórzach wśród pól, po miedzach i w rędzinach. Odmiany paskowane i niepaskowane często razem. Skorupki zupełnie białe (*Fr. fr. var. formosa* Tand.) i to z ciemnym paskiem lub bez tegoż znalazłem koło cegielni na Przedmieściu i nad potokiem w Gbiskach. Te ostatnie są zazwyczaj większe od form typowych. Formę typową ze zwierzętami zbierałem także przez całą prawie zimę.

Fr. incarnata Müll. W większej liczbie pojawia się tylko w późnej jesieni i zaraz z wiosny, a wśród lata do rzadszych ślimaków należy. W zimie zbierałem nieraz skorupki z żywymi zwierzętami pod mchem, a często także pod śniegiem obok potoków i w lasach Strzyżowskich.

Fr. carpatica Friv. Zrzadka po lasach pod mchem i gnijąciami liśćmi. Znany tylko z naszych Karpat, niektórych gór szląskich i jednej miejscowości w Czechach, a ja znalazłem go także koło Lwowa w lesie Węglińskim i koło Starego Siola w Podmonasterzu.

(Campylaea Beck.)

Campylaea Faustina Zgl. Wszędzie po lasach Strzyżowskich pospolity. *Var. citrinula* nadarza się także, lecz bardzo rzadko.

(Tachea Leach.)

Tachea austriaca Mühlf. Bardzo liczny na całej okolicy po otwartych wzgórzach okolicznych, po polankach i miedzach, często także w ogrodach.

(Helicogena Risso.)

Helicogena pomatia L. W najbliższej okolicy Strzyżowa po lewej stronie Wisłoka rzadki, po prawej zaś, a mianowicie w Gbiskach na pochyłości góry nad Wisłokiem w wielkiej ilości.

Bulimus Ehrenberg.**(Napaeus Albers.)**

Napaeus montanus Drp. W Gbiskach podczas deszczu nie rzadki po pochyłościach tamtejszej góry. Miejscami także w lasach Łętowni za leśniczówką.

N. obscurus Müll. W lasach Strzyżowskich pod mchem. W czasie pory deszczowej wylazi często na drzewa.

Cochlicopa Risso.

Cochlicopa lubrica Müll. Wszędzie bardzo pospolity, a najliczniej pod mchem po otwartych wzgórzach.

Pupa Draparnaud.

Pupa doliolum Bruguière. Zbiérałem go tylko w Łętowni nad potokiem; w większej liczbie podczas deszczu, zrzadka tylko w czasie pogody.

P. muscorum L. Po łąkach pod kawałkami gnijącego drzewa, po otwartych zboczach wzgórz i nad potokami. Z wiosny w nadzwyczaj wielkiej ilości na odmiatach rzek i potoków.

* *P. antivertigo* Drp. Na łąkach rędziny w miękkiej ziemi i w trawie, nie rzadki także nad potokami, a woda wyrzuca go licznie po brzegach i odmiatach Wisłoku.

P. pygmaea Drp. Razem z poprzedzającym, podobnie liczny.

P. pusilla Müll. Kilka okazów znalazłem w lesie Przedmiejskim pod kamieniami i kawałkami gnijącej kory.

Balea Brideaux.

* *Balea perversa* L. Tylko jeden okaz znalazłem pod kamieniami wśród ruin zamku Odrzykońskiego.

Clausilia Draparnaud.

Clausilia laminata Montagu. W zaroślach nad potokiem w Łętowni. Zresztą wszędzie w lasach pod mchem i opadłymi liśćmi pospolity.

C. orthostoma Menke. Skorupki z zwierzętami znalazłem w czasie deszczu tylko w kilkunastu okazach w Gbiskach na zboczu góry nad Wisłokiem położonej.

Cl. elata Zgl. Zbierałem go tylko w lesie Łętowni za leśniczówką.

Cl. tumida Zgl. W lasach całej okolicy Strzyżowa dość pospolity. Dr. J. JACHNO, wyliczając go w swym spisie¹, mówi że znany jest z Bukowiny, lecz nikt go dotychczas z Galicyi nie głosił. Podobnie rzecz się ma z następującym:

Cl. fallax Rossm. W lasku wśród pola na Przedmieściu pod opadłymi liśćmi dość licznie.

Cl. plicatula Drp. Nad potokiem na Przedmieściu i w Łętowni pod mchem koło krzaków i drzew, często na drzewach między korą lub pod nią.

Cl. latestriata Bielz. Najpospolitszy w całej okolicy. Podczas deszczu, osobiwie na pochyłościach góry Gbiskiej, wylazi z swych kryjówek.

Cl. nigricans Pult. Pod kamieniami wśród zwalisk zamku Odrzykońskiego.

Cl. vetusta Zgl. W Gbiskach na zboczu wzgórz pod mchem i w lesie na Przedmieściu.

Cl. biplicata Mont. Pospolity wszędzie nad potokami i w lasach pod mchem lub opadłymi liśćmi, często także po otwartych wzgórzach.

Cl. plicata Drp. Liczny w całej okolicy i prawie zawsze w towarzystwie z poprzedzającym.

Succinea Draparnaud.

Succinea putris L. Wśród łóz nad potokami i na łąkach, licznie.

S. Pfeifferi Rossm. Miejscami nad potokiem „Tropka“, dość rzadki.

S. oblonga Drp. W większej ilości tylko w ogrodzie koło pałacu na Przedmieściu, zresztą tu i ówdzie pojedynczo w zaroślach i po łąkach wśród rędzin.

Auriculidae.

Carychium Müller.

Carychium minimum Müll. Po mokrych łąkach w Łętowni i nad potokami pod kawałkami gnijącego drzewa. Z wiosny na odmiatach Wisłoka i Tropki licznie.

¹) *Die Fluss- und Landconchylien Galiziens von Dr. J. JACHNO.*

Cyclostomacea.

Acme Hartmann.

Acme polita Hartm. Dwa okazy znalazłem nad potokiem w Łętowni.

Valvatidae.

Valvata Müller.

Valvata piscinalis Müll. Po rowach wodą zalanych wśród rędzin i w sadzawce obok pałacu na Przedmieściu, licznie.

* *V. depressa* Pfeiff. Jeden okaz i to ze zwietrzałą skorupką znalazłem w sadzawce na Przedmieściu.

V. cristata Müll. Na Przedmieściu i w Dobrzechowie wszędzie w rowach z wodą stojącą i zwolna płynącą.

Paludinidae.

Vivipara Lamarck.

Vivipara vera Frauenfeld. W wodzie stojącej wśród pól rędziny w Dobrzechowie.

Rissoidae.

Bythinia Gray.

Bythinia tentaculata L. Bardzo pospolity w wodach stojących i wolno płynących. Nie rzadko przytrafia się także odmiana *B. tent. var. producta* Mke.

Limnaeidae.

Limnaea Lamarck.

Limnaea stagnalis L. Forma typowa i odmiany *vulgaris* West. i *turgida* Mke. wszędzie w wodach stojących.

L. auricularia L. W sadzawkach na Przedmieściu.

L. auricularia var. lagotis Schr. Miejscami i to w pojedynczych okazach po rowach z wodą płynącą w rędzinach.

L. palustris Müll. Pospolity w wodach stojących.

L. truncatula Müll. Pospolity w wodach stojących całej okolicy Strzyżowa.

Limnaea peregra Müll. Wszędzie po rowach z wodą stojącą i płynącą wśród rędzin, a często nawet w rowach chwilowo wyschniętych.

Physa Draparnaud.

Physa fontinalis L. W wodach stojących na liściach *Veronica Beccabunga* L. na Przedmieściu i w Dobrzechowie licznie.

Aplexa Flemming.

Aplexa hypnorum L. Prawie zawsze razem z *Physa fontinalis* L. W Dobrzechowie za rogatką w rowie widziałem zaraz z wiosny tysiące okazów zupełnie wykształconych, pomimo, że przez całe lato woda tam niemal nigdy się nie znajduje.

Planorbis Guettard.

Planorbis corneus L. W całej okolicy Strzyżowa bardzo pospolity.

Pl. marginatus Drp. Wszędzie w wodach stojących i wolno płynących a zarośniętych różnemi roślinami wodnemi.

Pl. vortex L. Zawsze razem z *Pl. marginatus*, a to forma typowa i odmiana *Pl. compressus* Mich.

Pl. rotundatus Poiret. O wiele liczniejszy od następującego:

Pl. septemgyratus Zgl., który tylko w niektórych wodach stojących nielicznie się znajduje.

Pl. spirorbis L. W wodzie stojącej na łące w Dobrzechowie pospolity.

Pl. spirorbis var. *Dazuri* Mörch. Razem z formą typową, lecz nielicznie.

Pl. contortus L. Kilka zwietrzałych skorupki znalazłem z wiosny na odmiałach Wisłoka. Zapewne z dalszej okolicy zostały wodą naniesione.

Pl. albus Müll. Same próżne skorupki znajdowałem tylko w jednej z sadzawek na Przedmieściu, a między niemi 1 okaz var. *lemniscatus* Hartm.

Pl. complanatus L. Zwietrzałe skorupki zbierałem w sadzawce na Przedmieściu, skorupki zaś z zwierzętami łowiłem w wodzie stojącej o dnie bagnistém wśród pól Dobrzechowskich.

Unionidae.

Anodonta Cuvier.

Anodonta mutabilis var. *cellensis* Schroeter. W sadzawkach na Przedmieściu. Forma przejściowa od *cellensis* do *Cygnea* L. w wodzie stojącej między Przedmieściem i Dobrzechowem.

Unio Philippson.

Unio batavus Lam. Żyje licznie w Wisłoku i niektórych jego dopływach.

Unio batavus var. *ater* Nilson. W wodzie stojącej wśród pól Dobrzecхова.

Sphaerium Scopoli.

Sphaerium corneum L. i var. *Sph. nucleus* Stud. Prawie wszędzie w wodach stojących.

Calyculina Clessin.

Calyculina lacustris M. W wodach stojących z dnem błotnistém.

Pisidium Pfeiffer.

Pisidium amnicum Müll. Przebywa dość licznie w potokach.

Pis. fossarinum Clessin. Bardzo licznie po kałużach i prawie we wszystkich wodach stojących.

Ślimaki i małże zebrane w okolicy nadbużańskiej koło Kamionki Strumiłowej w r. 1877.

Podał Józef Bąkowski.

Bawiąc w jesieni roku 1877 dłuższy czas w Rudzie nad Bugiem obok Kamionki Strumiłowej, zająłem się zbieraniem i badaniem tamtejszych ślimaków tak wodnych, jak lądowych. Jesień zeszłoroczna była piękna, długa i ciepła, tak, że mogłem niemal do samego Bożego Narodzenia robić wycieczki, które wszakże nie przyniosły wielkiego matoryjału, bo udało mi się ledwie 70 gatunków odszukać, lecz wzbogaciły faunę krajową kilkoma ciekawými gatunkami jak: *Planorbis Clessini* West., *Valvata macrostoma* Steenbuch, *Valvata frigida* i *Pisidium Scholtzii* Clessin.

Z pomiędzy ślimaków lądowych zasługują na wyszczególnienie: *Patula ruderata* Studer, *Clausilia orthostoma* Mke. i *Daudebardia rufa* Fér., który-to gatunek w późnej jesieni w lesie Sieleckim pod opadłymi liśćmi znalazłem.

W wielkiej ilości napotykałem także w listopadzie po lasach w Rudzie i koło Sielca *Patula pygmaea* Drp., *Hyalina fulva* M. i *Acanthinula aculeata* M.

Z nagich ślimaków przybywają 3 nowe gatunki dla fauny krajowej, a to mianowicie: *Limax laevis* Müll., *L. tenellus* Nilson i *Arion subfuscus* Drp.

* *Arion subfuscus* Drp. Na łąkach nadbużańskich między krzewami i w lesie liściastym zrzadka.

A. hortensis Fer. Pospolity w ogrodach, lasach i po łąkach.

Limax cinereo-niger Wolf. Pod liśćmi i kawałkami drzewa w lasach rudańskich i sieleckich. Barwy żółtej i ceglasto-żółtej najliczniejszy.

* *L. laevis* M. Wszędzie w lasach po łąkach torfowych pod kawałkami drzewa lub kory.

* *L. tenellus* Niis. W listopadzie znalazłem 3 okazy pod opadłymi liśćmi w lesie obok chmielarni.

L. agrestis L. W całej okolicy nie rzadki.

Daudebardia rufa Fer. Kilka okazów znalazłem w lesie Sieleckim koło leśniczówki.

Vitrina pellucida M. W ogrodzie koło cerkwi i w lasach pospolity.

Hyalina nitidula Drp. Pospolity po lasach.

H. radiatula Gray. Razem z poprzedzającym, podobnie pospolity. *Var. petronella* Charp. trafia się także, lecz bardzo rzadko.

H. crystallina M. Licznie w lesie liściastym.

H. fulva M. Przy końcu października i w listopadzie nie rzadki w całej okolicy pod kawałkami gnijącego drzewa i opadłymi liśćmi, tak w lasach szpilkowych, jako też liściastych.

Zonitoides nitida M. W lasach, ogrodach, po łąkach nadbużańskich i dopływach Bugu bardzo licznie.

Patula ruderata St. W listopadzie w lesie Sieleckim, obok chmielarni w nielicznych i po części jeszcze niewykształconych okazach.

P. pygmaea Dr. Pospolity w lasach całej tutejszej okolicy.

Acanthinula aculeata M. Zwykle razem z *Patula pygmaea* i *Hyalina fulva*.

Vallonia pulchella M. i

V. costata M. Rzadko w lasach, zwykle tylko po ogrodach nad Bugiem i po łąkach.

Petasia bidens Ch. W ogrodach, miejscami po zaroślach nad Bugiem, gdziekolwiek także w lesie, lecz tylko po brzegach wód płynących.

P. bidens var. major Rossm. Nieliczny i to tylko w lasach pod opadłymi liśćmi.

Fruticicola granulata Ald. W całej okolicy po wszystkich nieco wilgotnych i zacienionych stanowiskach.

Fr. hispida L. Pospolity po zaroślach nad Bugiem i w lasach.

Fr. strigella Dr. Skorupki spłaszczone zbierałem w lesie Sieleckim koło chmielarni.

Fr. fruticum M. Skorupki paskowane i niepaskowane, niekiedy także białe napotykałem w Sielcu koło leśniczówki i miejscami po leśnych łąkach.

Helicogena lutescens Zgl. Tylko w ogrodzie koło cerkwi.

Chondrula tridens M. Pospolity w ogrodzie obok cerkwi pod liśćmi, w trawie i pod kamieniami.

Napaeus obscurus M. Zrzadka w lesie nad strumykiem w Sielcu.

Cochlicopa lubrica M. Po lasach, łąkach i ogrodach pospolity. Niektóre okazy żyjące po mokradlinach dochodzą do 8 mm. długości.

Pupa muscorum L. Przytrafia się dość rzadko. Na napływach wiosennych Bugu także nieliczny.

P. antivertigo Drp. Miejscami po łąkach wśród lasów położonych pod kawałkami kory i drzewa.

P. frumentum Dr. Na brzegach Bugu.

P. pusilla M. Zwykle razem z poprzedzającym, a niekiedy także w lesie pod mchem i liśćmi.

Clausilia laminata Mont. W lasach pod gnijącymi liśćmi i mchem.

Cl. orthostoma Mke. Zrzadka w lesie obok chmielarni.

Cl. biplicata Mont. Pospolity w lasach Rudeńskich i Sieleckich, w Sielcu koło dworu w zaroślach nad Bugiem i niektórymi jego dopływami.

Succinea putris L. Nielicznie po łąkach nadbużańskich. Za to w wielkiej ilości po zaroślach nad Bugiem nowy, lecz jeszcze dobrze nie skonstatowany gatunek.

S. oblonga Drp. Po zaroślach leśnych i nad brzegami wód płynących.

Carychium minimum M. Po łąkach torfiastych.

Valvata piscinalis Müll. Bardzo rzadko po nadbrzeżnych wodach stojących Buga.

* *Valv. macrostoma* Steenbuch. Nie rzadki w Bugu i niektórych wodach płynących i stojących.

Valv. cristata M. Pospolity wszędzie, tak w wodach stojących, jako też wolno płynących.

* *Valv. frigida* West. Wszystkiego mam tylko dwa okazy z Bugu.

Vivipara vera Ffld. Pospolity i liczny we wszystkich wodach stojących.

Bythinia tentaculata L. i odmiana *producta* Mke. w Bugu i w wodach stojących.

Limnaea stagnalis L. Pospolity i liczny w Bugu i wszystkich wodach. Prócz formy typowej żyją tu następujące odmiany:

L. st. var. vulgaris West., *L. st. var. arenaria* Colbeau, *L. st. var. angulosa* Clessin i *L. st. var. turgida* Mke.

* *L. auricularia var. contracta* Cless. Przebywa licznie po zatokach Bugu.

L. ovata Drp. Forma typowa w Bugu i niektórych doń przytykających stojących wodach.

* *L. ovata var. fontinalis* Stud. Rzadko w Bugu i wodzie płynącej, lecz licznie w wodzie stojącej „Dubas“ i w „Olszynie“.

Limnaea palustris L. Forma typowa i *var. turricula* Held. Bardzo licznie po torfowych oczarach. *L. pal. var. corvus* Gmel. Zrzadka w Bugu i niektórych wodach stojących.

L. truncatula M. i *var. oblonga* Puton. Miejscami po nadbrzeżnych wodach Bugu.

Aplexa hypnorum L. Miejscami po torfiastych oczarach.

Planorbis corneus L. Bardzo pospolity w Bugu i we wszystkich wodach stojących.

Pl. marginatus Drp. Pospolity w całej okolicy.

Pl. vortex L. Zrzadka po brzegach Bugu.

Pl. spirorbis L. Po torfiastych oczarach i często chwilowo nawet wyschniętych wodach. Natenczas zatykają ślimaki otwór wapienną zatyczką.

Pl. septemgyratus Zgl. Liczny i pospolity w całej okolicy w wodach stojących i płynących.

Pl. contortus L. W Bugu i wodach stojących pospolity.

Pl. albus M. Rzadki w Bugu.

Pl. crista var. nautilus L. i *var. cristatus* Drp. Obie odmiany zwykle razem w wodach stojących z bogatą wodną roślinnością.

Pl. complanatus L. Przebywa nielicznie w wodach stojących nad Bugiem.

* *Pl. Clessini* West. W Bugu i wodach nadbrzeżnych liczny.

Pl. nitidus M. W towarzystwie z *Pl. Clessini*, lecz o wiele rzadszy.

Acroloxus lacustris L. W rowach z wodą zwolna płynącą na łące pod Dobrotworem na kawałkach drzewa gnijącego.

Anodonta mutabilis var. cellensis Cless. W Bugu poniżej młyna.

Unio pictorum L. Forma typowa i *var. limosus* Nils. Licznie w Bugu.

U. batavus Lmck. W Bugu pospolity.

Sphaerium rivicolium Leach. Licznie po zatokach i w korycie Bugu.

Sph. corneum L. W mule wód stojących.

Calyculina lacustris M. W mule we wszystkich wodach stojących, często także w bagnach nadbużańskich.

Pisidium fossarinum Cless. Licznie w kałużach i innych wodach stojących.

P. milium Held. Zrzadka w wodach stojących.

* *P. Scholtzii* Cless. Miejscami po torfiastych oczarach.

